

LIDGATU

Min mor - Anna Ingegärd Sjödin - föddes i Nordmaling, Västerbottens län och landskapet Ångermanland. Släkten Sjödin härstammar ursprungligen från Gästrikland, Årbrå socken och en gård som kallades Brickgården. Där började släktens historia under minst 5 generationer. Så småningom flyttade min morfars farfar till Västernorrland och byn Lidgatu, som denna skrift handlar om.

Innehåll

M	1
Familjen Sjödin.....	3
Byn Lidgatu	4
Geografi	4
Mitten av 1700-talet	4
Hemman.....	4
Hemman	4
Mantal	4
Seland.....	4
Öresland.....	4
Hemman i Lidgatu	5
Hemman A (litt. 1).....	6
Hemman B (litt. 2).....	7
Hemman C (litt. 3).....	9
Hemman D (litt. 4).....	10
Familjen Göransson - Sjödin.....	11
Laga skifte 1845	12
Hemman och släkter 1845 och senare.....	13
Familjen Göransson - Sjödin	13
Hemman A (litt. 1) efter 1845	14
Hemman B (litt. 2) efter 1845.....	15
Hemman C (litt. 3) efter 1845	16
Hemman D (litt. 4) efter 1845.....	17
Hemman och släkter 1880.....	19
Familjen Jonas Petter Sjödin	20
Släktskap	22
Sammanfattning	24

Familjen Sjödin

I slutet av 1700-talet föddes en son vid namn Göran Jonsson (1789-1852), som lindrigt sagt inte var den mest ordningsamme och som fick stora problem med familjen. Av den anledningen lämnade han hemmet i Gästrikland och for norrut mot Västernorrland. Där hamnade han vid Ångermanälven

inom Ådalslidens härad. Efter diverse bostadsplatser så hamnade han som färjkarl i närheten av Näsåker och Lidgatu. Han och hans hustru Kajsa Lisa fick så småningom fem barn som alla fick leva till hög ålder och 7 av dem bildade egna familjer med flera barn.

Den äldsta sonen Jonas Göransson tog sig namnet Sjödin och gifte sig med Lena Brita Jakobsdotter, som var bördig från Lidgatu.

Utdrag från mitt släktträd i Ancestry visar Jonas Göransson Sjödins anor till slutet av 1600-talet

Byn Lidgatu

När jag började studera byn Lidgatu närmare upptäckte jag att den i början av 1700-talet bara bestod av 4 gårdar (hemman). "Det skulle vara roligt att kartlägga byn utifrån hemmanen", tänkte jag och började arbetet.

Trots att byn vid denna tidpunkt bara bestod av dessa 4 gårdar är det inte lätt att förstå hur marken ägdes och brukades bara efter någon generation.

När personerna i byn dessutom gifte sig med varandra och i stort sett alla var släkt med varandra blev inte saken lättare.

Om man börjar från början så finns det flera källor som räknar Lidgatu till en av Ådals-Lidens äldsta byar, dvs redan i början av 1300-talet skall det funnits bosättare här. I de skattböcker som uppstod under 1500-talet finns Lidagatu med

från 1543 med en bonde.

Byn Lidgatu har dessutom behållit sitt namn under hela denna 500-årsperiod vilket anses som mycket ovanligt. Däremot finns det många olika förklaringar till själva bynamnet. "Lid" har ju betydelsens nipa, dvs en form av sandavlagringar som uppstår i ett vattendrag.

Ångermanälven är känd för sina nipor och byn Lidgatu ligger vid en av dessa. Den andra stavelsen "gatu" kan komma från ordet "gatt" som ju betyder sund. En betydligt roligare förklaring till namnet är något som Paul Lundin anger att den förste nybyggaren yttrade när han och hans hustru byggde sin första koja: "Här kan vi båda ligga tu".

Eftersom Lantmäteriet har digitaliserat och lagt ut väldigt mycket historiskt material på Internet kan man

hjälpigt följa med i utvecklingen, men samtidigt får man gissa och göra antaganden för att få ihop alla delar.

Det finns dessutom rätt mycket på Internet kring Lidgatu och alla dessa sidor har varit till stor hjälp vid arbetet med att kartlägga familjerna i Lidgatu. Speciellt vill jag nämna Magnus Johanssons och Anita Berglunds sidor som klarlagt vissa problem och sakförhållanden. En hel del uppgifter och framför allt olika historier är hämtade från Paul Lundins bok "Sanningar och sägner i Ådalsliden".

Den allra viktigaste källan är dock min släkting JP Sjödins bok "Vår släkt" som dessutom är den huvudsakliga orsaken till mitt intresse att forska i Lidgatus historia.

I övrigt har jag använt material från Lantmäteriet, min egen

släktforskning och de
släktträd som berör
dessa personer och som
finns på Ancestry.se.

Vissa av de kommande
bilderna har jag
förtydligat, och vissa
foton är hämtade både

från Internet och
privata fotoalbum.

Bilden visar ett exempel på det arbete som lades ned vid framställning av kartor och framför allt av textningen. Observera även språk och stavning.

Geografi

Lidgatu by låg inom dåvarande Ådalslidens socken i Västernorrlands län.

Idag ligger Lidgatu inom Sollefteå kommun, som i sin tur bildades genom att Sollefteå stad och landskommunerna Ramsele, Helgum,

Långsele, Junsele, Ådalsliden, Resele samt norra delen av Boteå slogs samman 1970 och 1974.

Ådals-Lidens socken har medeltida ursprung under namnet Lidens socken som 17 april 1885 namnändrades till det nuvarande.

Vid kommunreformen 1862 bildades Ådals-Lidens landskommun och Ådals-Lidens församling.

För att placera in Lidgatu i Sverige har jag gjort en specialkarta som visas nedan.

På den stora kartan ser man ungefär var Lidgatu ligger inom Västernorrland och i förhållande till kusten och städerna Sollefteå och Örnsköldsvik. I den mindre kartan ser man det ungefärliga läget efter Ångermanälven och den minsta kartan visar en satellitbild över Lidgatu 2008

Mitten av 1700-talet

Exakt när de första nybyggarna kom till Lidgatu är lite svårt att fastställa, men så långt tillbaka går inte jag utan jag startar i mitten av 1700-talet då fyra familjer ägde och brukade marken.

Kartan till höger visar den mark som bönderna använde och hur den var fördelad mellan de fyra hemmanena.

Det är inte alldeles självklart att förstå sig på denna karta, men de olika färgerna har sannolikt att göra med vilken typ av mark det är, dvs om det är betesmark, odlingsmark eller otjänlig mark.

Området ligger en bit från Ångermanälven som rinner uppifrån och nedåt något till vänster om den färglagda delen av kartan.

Ovanstående karta är hämtad från Lantmäteriets historiska kartsamling och visar ägorna år 1782.

Områdena är utmärkta med bokstäver och siffror och har dessutom olika färger. Siffror och färger har sannolikt med markens beskaffenhet att göra, dvs om det är åkermark, ängsmark, obrukbar mark etc.

Ägarna till ägorna framgår av kartan.

Hemman

Innan vi börjar studera varje hemman kan det vara lämpligt med lite ordförklaringar som härrör sig till dessa jordbruk under 1700- och 1800-talen.

Hemman

I köllmaterialet som kartor, ägarförteckningar, husförhörslängder etc. är i regel ett hemman en kameral enhet, d.v.s. en enhet som fungerar som ett skatteunderlag. På ett hemman kan det finnas flera gårdar, dvs det kan bo fler än en familj på varje hemman.

I samband med arvsskiften delades ofta ett hemman i lika många delar som det fanns barn (pojkar), men det innebar inte alltid att denna delning registrerades på en gång hos lantmätaren. Ju fler arvsskiften ju fler delningar och till sist blev varje del så liten att det inte gick att livnära sig på den, vilket ställde till med problem både för staten och jordägarna.

Mantal

Efter slutet av 1600-talet fick man inte dela ett hemman i mindre del än $\frac{1}{4}$ mantal. Ett mantal var ett mått som visade hur många familjer som kunde leva på den brukade jorden. Först i mitten av 1700-talet blev mantalet fast, dvs ett visst markområde fick en

viss storlek av mantal. I stort sett enbart i Västernorrland använde man måttet seland i stället för mantal.

Seland

Måttet seland användes i Västernorrland som ett mått på förmågan att betala skatt för sin odlade jord, men kunde även användas för skog och fiskevatten. Senare har man beräknat att ett seland motsvarar 3458 kvadratmeter, eller att 24 seland motsvarade ett mantal. Ett annat mått som hade sitt ursprung i hur mycket marken gav var öresland.

Öresland

Ett öresland var den landyta där man betalade ett öre i skatt. Ytan var olika eftersom den beräknades efter hur avkastningen, t.ex antalet lass hö man fick från området. Vi skiften av hemman genomförde lantmätaren mycket detaljerade beräkningar på varje delområde just utifrån hur stor skörd varje del kunde ge.

Dessa mycket komplicerade beräkningar och angivande av mått innebär att det är svårt, för att inte säga omöjligt att exakt förstå hur stora markområden varje hemman utgjorde, speciellt efter arvsskiften. Utifrån kartor och beteckningar går det dock att följa delar av detta ,

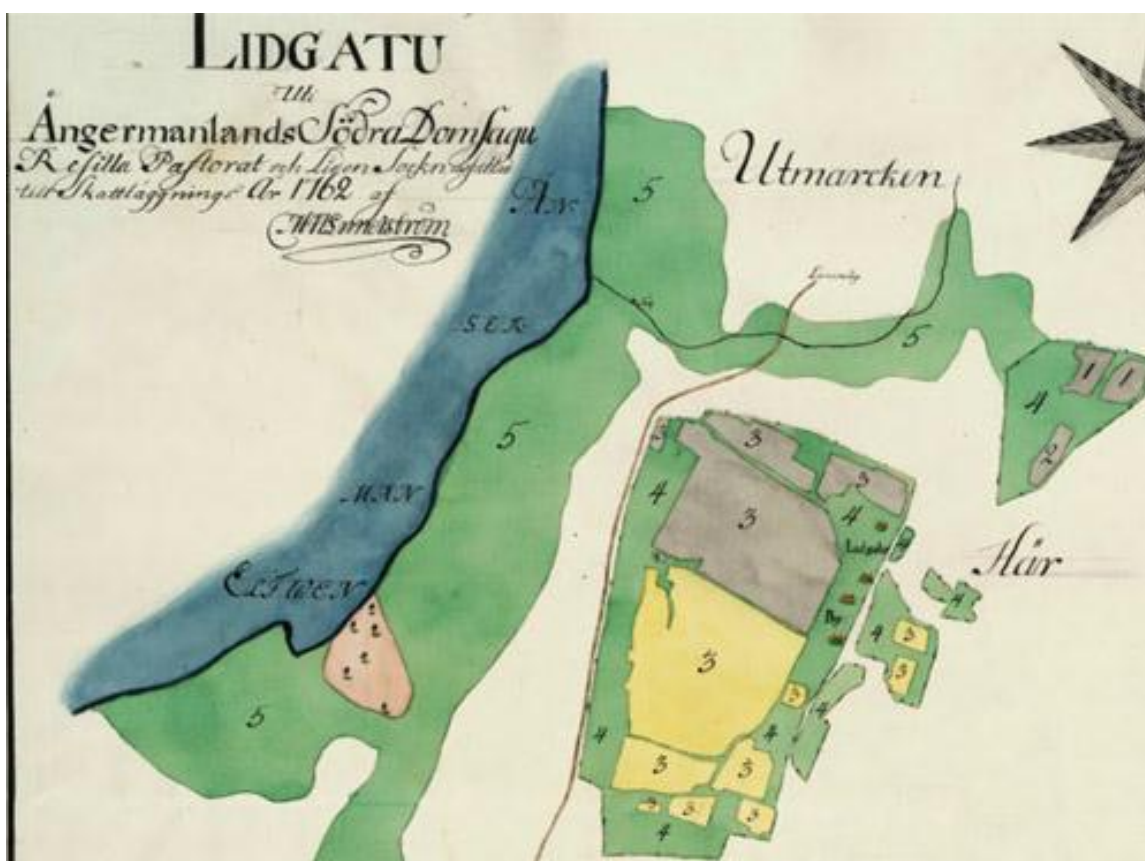
åtminstone så länge som delningar och avstyckningar håller sig inom rimliga antal.

Hemman i Lidgatu

Som jag nämnde ovan hade byn Lidgatu i mitten av 1700-talet 4 hemman. Det första hemmanet, med beteckningen A ägdes och brukades av Johan Andersson, hemman B av Erik

Andersson, hemman C av Hans Persson och hemman D av Per Andersson.

För att göra det möjligt att följa utvecklingen redovisas varje hemman för sig fram till mitten av 1800-talet. Eftersom det förekommer en hel del giftemål mellan de olika hemmanen finns dessutom en total sammanställning över de olika familjerna i slutet av denna skrift.

Hemman A (litt. 1)

Hemman A ägdes 1782 av hemmansägaren Johan Andersson (han var född 1746 och dog 1837). Johan kom från Rödsta i Resele socken och tjänstgjorde som Klockare, sannolikt i Ådals-Lidens kyrka. Under sin långa levnad satt han i bystämman, i

En skylt med ovanstående text finns på platsen där Ådals-Lidens första kyrka fanns

kyrkorådet och hade flera andra officiella uppgifter. Det sägs att han dessutom var den som stod bakom socknens första auktoriserade barnmorska.

Han gifte sig första gången med Barbro Hansdotter (1754-1790) från Mo i Resele socken. Dom gifte sig 1780 och fick tillsammans två döttrar Sara (1786-1863) och Margaretha (1790-1790). Barbro dog i barnsäng i januari 1790 och några månader senare dog även dottern Margaretha. Sara gifte sig med Per Persson, som var son på hemmanet C (se mer om detta under Hemman C).

Johan gifte om sig 1790 med Kristina Filipdotter (1771-1844) från Rå i Ådals-Lidens socken. Johan och Kristina fick tillsammans tre barn Kristina (1792-1809), Andreas (1795-1869) och Zacharias (1801-1841). Kristina dog som 17 åring av blodgång, dvs ihållande blödningar från slemhinnor. Andreas Johansson lär vara den förste som tog sig namnet Lidblom (efter Liden, som församlingen hette på den tiden) i samband med att han skrev in sig på gymnasiet i Härnösand. Andreas var en mycket begåvad man som blev kyrkoherde i Ullånger. Han gifte sig med Inga Catarina Elisabet Tigner (1812-1839) och de fick två barn tillsammans.

I den lantmätarregistrering som genomfördes 1788 registrerades Hemman A (litt 1) som totalt 5 och 3/16 seland, medan registreringen 1799 angav ytan till 7 och 131/448 seland. Vad som hände däremellan finns inte registrerat, men det kan vara så att viss gemensam skogsmark fördelades mellan de fyra hemmanena.

Sonen Zackarias stannar kvar i Lidgatu och övertar hemmanet. Han tar också namnet Lidblom. 1824 gifte han sig med Anna Magdlena Persdotter (1804-1886) från Holme i Resele socken. Även Zackarias var Klockare och han tjänstgjorde som kronolänsman redan vid 28 års ålder. Det sägs att han var en mycket skicklig brottsutredare även om metoderna som användes för att få de skyldiga att erkänna

knappast skulle kunna användas idag. Det berättas bland annat att han bjöd hem två bröder som var misstänkta för stöld och söp tillsammans med dem medan ett par vittnen låg gömda i en garderob och under en säng. Tillräckligt fulla erkände de sitt brott och med hjälp av de två vittnena blev de också fällda och bestraffade.

Zacharias och Anna Magdlena fick tillsammans fyra döttrar, Kristina som dog vid födseln 1825, Johanna (1826-1904) som gifte sig med en son till Hemman B (se mer om henne senare), Kristina Andrietta (1830-?) och Margareta Regina (1840-?). Kristina gifte sig 1952 och flyttade till Sundsvall. Även Margareta flyttade till Sundsvall året efteråt, dvs 1853, men deras vidare öde är okänt mestadels pga att kyrkböcker försvann i samband med branden i Sundsvall 1888. I familjen ingick även adoptivdottern Aurora Filipsdotter (1813-1880) som var född i Stockholm, och hennes öde återkommer senare.

Hemman B (litt. 2)

Hemman B ägdes i mitten av 1700-talet av hemmansägaren Erik Andersson (1707-1786). Hans första hustru - Elisabeth Hauffman (1717-1747) - kom till Lidgatu tillsammans med sin far prästen Erik Hauffman och hans hustru Märta Persdotter Noraea.

Erik och Elisabeth fick tillsammans två barn, dels dottern Märta (1741-1818), dels sonen Erik (1746-1827). Efter Elisabeths död gifte Erik om sig 1748 med Helena Persdotter från Tängsta, Resele. De fick också två barn, nämligen Brita (1752-1785) och Helena (1754-1841). Dottern Märta gifte sig 1785 med Olof Nilsson från Västanbäck, Brita gifte sig med Anders Eriksson från Krånge och Helena gifte sig med Nils Mikalsson från Fors i Nätra socken.

Enda sonen Erik Eriksson övertog hemmanet och gifte sig med Anna

Andersdotter (1746-1802) från Moflo i Ådalsliden året 1766. De fick tillsammans sju barn. Anna dog 1802 i en ålder av 56 år. Vid 58 års ålder gifte Erik om sig med Margareta Henriksdotter från Ramsele (1760-1839) som var 13 år yngre än han.

Den enda dottern Anna Lisa (1774-1837) gifte sig 1801 med Abraham Abrahamsson och de bosatte sig i Moflo.

Den äldsta sonen Eric (1768-1845) förblev ogift och stannade kvar i Lidgatu. Sonen Anders (1771-1831) gifte sig med Märta Johansdotter och flyttade till Sunnansjö i Jämtland. Sonen Hans (1780-1841) gifte sig 1805 med Margreta Eriksdotter och flyttade till Moflo i Ådals-Lidens socken. Sonen Nils Lidén (1782-1848) gifte sig 1807 med Märta Jaconsdotter och de bosatte sig i Näsåker.

År 1811 delades hemmanet (se bilden ovan) mellan de två sönerna Pehr (1777-1861) och Henrik/Hindric (1786-1853). Per bosatte sig på hemmanet B (litt 2.1) och Henrik på hemmanet E (litt 2.2). Föräldrarna Erik och Anna bodde hos sonen Henrik och farbrodern Erik fick bo hos Pehr.

Pehr Eriksson gifte sig med Greta Margareta Eriksdotter (1781-1839) från Tängsta i Resele socken. Pehr och Margareta fick tillsammans sju barn där Petrus dog vid födseln 1807 och dottern Ingebrog Dorotea bara blev 2 år (1818-1820). Äldsta sonen Erik (1806-?) finns inga uppgifter om, men äldsta dottern Anna Greta (1810-1875) gifte sig med Erik Andersson och flyttade till Moflo. Dottern Kajsa Lena (1812-1904) gifte sig med Zackarias Eriksson 1832 och flyttade till Moflo. Dottern Märta Lisa gifte sig 1836 med Erik Kristoffersson från Ramsele och de bosatte sig också i Moflo. Sonen Per Persson (1817-1885) övertog så småningom hemmanet och han gifte sig 1840 med Märta Nilsdotter (1818-1890) från Söderfors i Ådals-Liden.

Henrik eller Hindric Lidén bosatte sig på hemmanet 2.2 och gifte sig 1809 med Dordi Hansdotter (1782-1828) från Rösta, Resele. År 1838 gifte han om sig med Maria Margareta Johansdotter (1786-1853) som även hon var från Resele. Tillsammans med Dordi fick Henrik fem barn, Anna Dorotea (1811-1852), Erik (1813-1816), Kajsa Greta (1816-1889), tvillingsystern Brita Stina (1816-?) och Erik Lidén (1819-1878).

Anna gifte sig med Mårten Mårtensson Lidmark och flyttade till Västanbäck, Kajsa Greta gifte sig med Erik Persson och flyttade till Moflo. Vad som hände med tvillingsystern Brita Stina är oklart, men sonen Erik övertog så småningom hemmanet. Han gifte sig 1843 med Johanna Lidblom (1826-1904), dvs dottern till Zackarias Lidblom från hemmanet A.

Hemman C (litt. 3)

I början av 1700-talet bodde hemmansägaren med hustru Märta på hemmanet C. Veldig få uppgifter går att få fram om dessa, men hemmanet övertogs så småningom av deras son Per Hansson (1717-1802). Han gifte sig med Ingeborg Andersdotter (?-1741). Det verkar inte som att de fick några barn. Sex år efter hennes död, dvs 1747 gifte Per om sig med Ingeborg Markusdotter (1724-1796). De två fick däremot tio barn.

Ovanstående karta visar Lidgatu 1791, Nu finns även skogsmarkerna med och förteckningen visar följande innehav av mark (antal seland)

Beteckning	Ägare	Seland
A	Johan Andersson	7 131/448
B	Erik Eriksson	10 41/448
C	Per Persson	8 23/224
D	Pehr Andersson	7 115/224

Tre av barnen dog i tidig ålder, nämligen Hans (1758-1759), Sara (1761-1765) och Helena (1763-1765). Äldsta dottern Marta (1749-1811) gifte sig med Daniel Persson från Mo i Ådals-Liden och dottern Karin (1750-1837) gifte sig med Jöns Persson från Rå i Resele socken. De bosatte sig sedemera i Kläpp i Näsåker. Inga uppgifter finns kring dottern Margaretha (1751-?), men dottern Brita (1752-1806) gifte sig med Nils Abrahamsson från Rå och dottern Kristina (1754-1824) gifte sig med Jakob Jakobsson från Näsåker.

Tyvärre finns inga uppgifter om yngste sonen Hans (1763-?) men det var sonen Per Persson (1756-1853) som så småningom övertog hemmanet. Per gifte sig med Sara Zackrisdotter (1753-1839) och de fick tillsammans två döttrar Greta (1782-1863) och Sara (1786-1864), samt två söner Per Persson (1789-1862) och Zackarias Persson (1793-1871). Greta gifte

sig med Josef Olofsson från Ås och de bosatte sig i Näsåker och Sara gifte sig med Zackarias Näsström från Näsåker där de bosatte sig.

De två sönerna Per och Zackarias ärvde hemmanet som 1821 delades i två exakt lika stora delar (litt 3.1 och litt 3.2).

Hemman D (litt. 4)

Hemman D ägdes i början av 1700-talet av hemmansägaren Anders Andersson (1704-1729). Han gifte sig 1724, dvs som 20-åring med Barbro Persdotter (1691-1772) och de hann få 3 barn innan han avled, nämligen Margreta (1724-1792), Pehr (1726-1809) och Barbro (1728-1793). Barbro gifte om sig med Olof Hermansson (?-1742). Tillsammans fick Barbro och Olof två barn, nämligen Helena (1732-?), och Malin (1733-1816).

Så småningom övertog Pehr Andersson hemmanet och 1761 gifte han sig med Kerstin Jacobsdotter (1731-1810) från Eden i Junsele socken. Pehr står antecknad som Klockare och Hemmansägare och tillsammans med Kerstin fick de tre barn, nämligen Anders (1762-1831), Jacob (1764-1857) och Barbro (1769-1839).

Barbro gifte sig med Nils Olofsson och flyttade till Västanbäck där hon efter Nils död gifte om sig med Nils Adamsson.

Anders Persson, som i regel kallades för Stor-Ante var en mycket stor man, omkring tre alnar och en tvärhand lång, dvs ungefär 190 cm. "Han var frisk och stark men mycket svag till sina sinnen", som man uttryckte sig på den tiden. Stor-Ante umgick en hel del med en annan "svagsint man" från Rå som kallades Erik-Sävrings-Ecke och tillsammans bildade de ett osannolikt par, som bland annat älskade att utföra klockringningen i kyrkan. Tack vare sin storlek och styrka utnyttjades han ofta av släktingar och var i det hela aldrig till något egentligt besvär. Vid 69 år ålder ramlade han nedför en slänt och drunknade i Ångermanälven.

Jakob Person blev den son som övertog gården och 1799 gifte han sig med Stina Hansdotter (1779-1840) från Moflo i Ådalsliden. Jakob och Stina fick hela 12 barn där tre av dem tyvärr dog redan första levnadsåret, nämligen Christina 1799, Petrus 1804 och Kajsa Fredrika 1820. De övriga barnen var Sara (1800-1867), Christina (1802-1899), Barbro (1804-1828), Margaretha (1805-1892), Anna Magdlena (1807-1884), Hans Lidholm (1810-1873), Lena Brita (1812-1891), Per (1816-1908) och Jacob (1823-1841).

Sara gifte sig med Erik Nilsson (1801-1851) ifrån Jansjön år 1826, Christina gifte sig med Johan Persson () från Resele, Barbro gifte sig 1825 med Isac Hellholm (1806-1887) från Stygsjön i Resele, Margareta gifte sig med Hans Mårtensson () från Kläpp, Näsåker och Anna Magdlena gifte sig med Zachris Josefsson () som också var från Kläpp.

Dottern Lena Brita behandlas nedan, liksom sonen Hans Lidholm. Sonen Per gifte sig med Kajsa Greta Abrahamsdotter (1816-1893) från Rå och bosatte sig där. Sonen Jacob blev ju bara 18 år gammal och levde hela sitt liv i Lidgatu.

Familjen Göransson - Sjödin

Som tidigare nämnts flyttade Göran Jonsson från Arbrå i Gästrikland till Ådals-Liden. Efter ett kortare uppehåll i Junsele där han hade svårt att få arbete

åtevände han till Ådals-Liden hösten 1817.

Tack vare hjälp av prosten Berlin i Resele fick han bygga och bo på den lilla jordlott som låg mellan allmänna vägen och den s.k. Lappbäcken vid färjestället. Paret fick sju barn, fem pojkar och två flickor. Lena Helena (1811-1852) gifte sig med Per Hendricsson i Stugsjön, Ådals-Liden och Kajsa Greta (1820-1900) gifte sig med Hans Persson i Krånge, Resele. Av sönerna så gifte sig Hans Lindström (1815-1872) med Anna Nilsdotter och flyttade till Långsele, Erik (1822-1900) gifte sig först med Brita Hermansdotter och flyttade till Forsås och senare med Anna Stina Hansdotter. Han står antecknad som sockeskräddare. Den yngsta sonen Per (1825-1883) gifte sig med Gertrud Persdotter och hamnade i Näsåker.

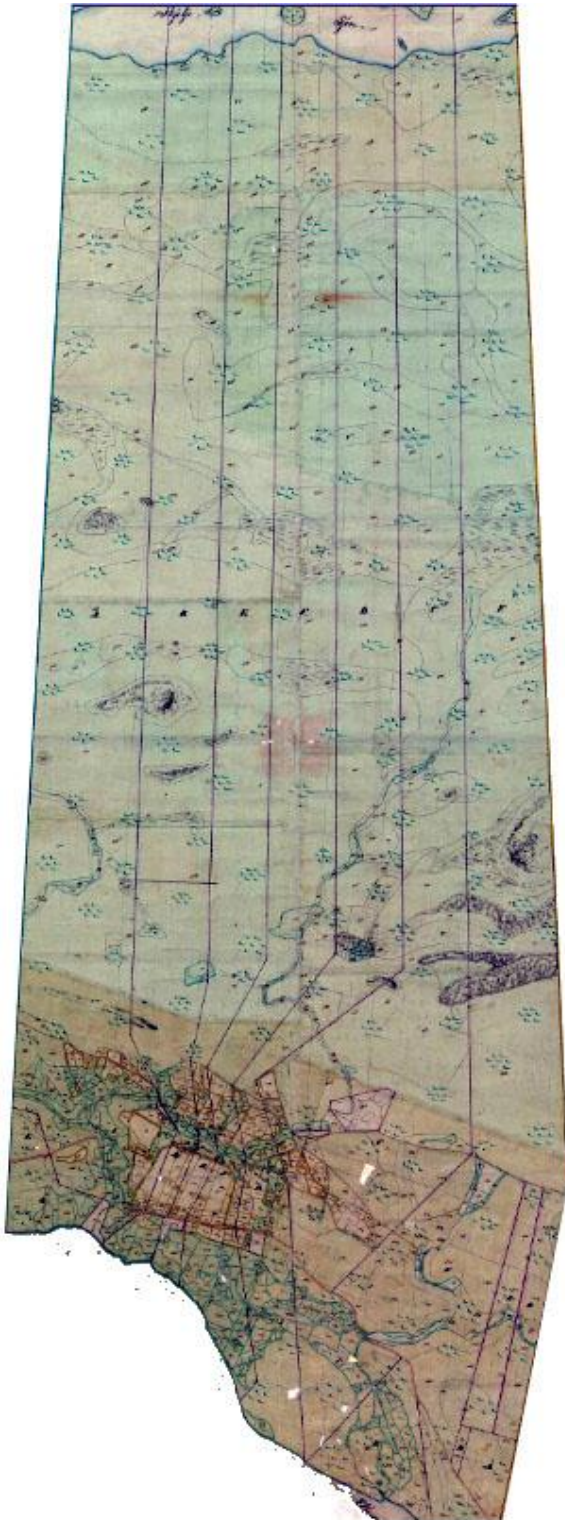
Den äldsta sonen Jonas Göransson Sjödin (1813-1889) gifte sig med Lena Brita Jacobsdotter (se bilden) som ju föddes på hemmanet D enligt ovan. Mer om deras livsöde kommer senare.

Sonen Göran Göransson (1818-1873) gifte sig med Aurora Filipsdotter (1813-1880) som ju var adoptivbarn till Zackarias Liblom (se hemman A ovan). Paret fick tillsammans tre barn, sonen Johan Peter (1848-1939), dottern Andrietta Helena (1850-1910) och dottern Kristina Margareta (1854-1934). Andrietta gifte sig med

sin kusin Nils "Nicke" Sjödin som var son till Jonas Sjödin, men mer om detta senare.

Laga skifte 1845

Efter delningar av hemman B och C, samt oklara skiften av skogsmarken begärde byborna 1843 att byns marker skulle skiftas på nytt.

Detta s.k. Laga skifte medförde rätt stora förändringar så att gårdarna, dvs själva husen, för Litt 3.2 Pehr Persson d.ä. och Litt 2.2 Per Persson d.y. måste flyttas eller byggas upp på nytt.

Litt.	Ägare	Yta, skattetal i seland
1	Zackarias Lidbloms (1801-1841) dödsbo	7 1/4
2.1	Eric Lidén (1819-1878)	5 1/24
3.1	Pehr Persson (1789-1862) d.ä.	4 1/12
4	Hans Lidholm (1810-1873)	7 1/2
2.2	Per Persson (1817-1885) d.y.	5 1/24
3.2	Zackarias Persson (1793-1871)	4 1/12

Kartan till vänster visar ägorna efter detta laga skift. Tyvärr blir kartan alldeles för liten för att man skall kunna utläsa detaljer, men den finns att studera på Lantmäteriets hemsida, historiska kartor över Lidgatu 1845.

Beteckningar, ytor och ägare framgår av tabellerna på denna sida

Beteckning gammal	ny	Litt	Ägare
A	A	1	Zackarias Lidbloms (1801-1841) dödsbo
B	B	2.1	Eric Lidén (1819-1878)
C	D	3.1	Pehr Persson (1789-1862) d.ä.
D	F	4	Hans Lidholm (1810-1873)
E	C	2.2	Per Persson (1817-1885) d.y.
F	E	3.2	Zackarias Persson (1793-1871)

Hemman och släkter 1845 och senare

Efter det stora skiftet 1845 börjar uppdelningen av hemmanen att bli allt fler och tätare och därigenom mycket svåra att följa. Förutom att vissa hemman bytte ägare och delades på nytt så skedde även s.k. avyttringar, dvs mindre delar av de olika hemmanen såldes eller uppläts till enskilda personer som födorådsplatser eller torp.

Under slutet av 1800-talet blev även skogsbruket allt viktigare och många hemmansägare sålde ut sin skog både till enskilda personer och till företag. Det var dessutom vanligt att man inte sålde marken utan bara avverkningsrätten under ett antal år. Att söka reda på alla dessa avtal är ett mycket omfattande arbete som kanske går att genomföra när alla dessa handlingar digitaliserats och gjorts sökbara i databaser.

I fortsättningen av denna skrift kommer jag därför att koncentrera mig på de markförändringar som berör min egen släkt.

Familjen Göransson - Sjödin

Familjen med fadern Göran Jonssons (1789-1852) och modern Kajsa Greta (1782-1871) samt de sju barnen bodde på färjestället fram till Görans död 1852, men modern bodde kvar och fortsatte att frakta folk över älven i flera år därefter.

Med tanke på den svåra uppväxttiden blev ändå alla barnen starka och friska och bildade så småningom familjer med flera barn. Som tidigare nämnts så gifte sig sonen Göran med adoptivdottern till Zackarias Lidblom (se hemman A), Aurora Filipsson (1813-1880). De bosatte sig på Prästgården i Ådalsliden och fick tillsammans tre barn.

Äldsta sonen Johan Peter (1848-1939) gifte sig med Brita Greta Lidmark (1842-1888), som var dotter till Henrik Erssons dotter Anna Dorotea (från hemmanet B). Johan och Brita fick två döttrar.

Dottern Kristina Margareta (1854-1934) gifte sig med Jonas Olof Lind Hedberg från Minkelberget, Graninge där de även bosatte sig.

Vi återkommer i berättelsen till dottern Andrietta Helena och hennes livsöden.

Den äldste sonen Jonas Göransson (1813-1899), som tog namnet Jonas Sjödin, gifte sig med dottern till Jakob Persson på hemmanet D, Lena Brita Jakobsdotter (1812-1891). Jonas var skräddare och familjen flyttade väldigt ofta de första åren. Ibland

bodde de hos fadern och modern på färjestället i Forsås, ibland hos svärföräldrarna i Lidgatu. En kortare tid ägde han ett torp i Forsås och senare ett bebyggt torp i Norrnäs inom Edsele socken.

Hela årtiondet från 1840 och framåt försökte Jonas Sjödin att skaffa sig ett eget hemman i Kläpp, som var en del av Näsåker, men det var inte alldeles lätt eftersom han fick kämpa mot flera intressenter, bland annat sina egna svågrar, dvs makarna till hustrun Lena Britas systrar Margreta och Anna Magdlena. Till sist fick Jonas ett s.k. "fastebref" och var därefter den rätta ägaren till hemmanet nr 4 i Kläpp. Byborna begärde ett "laga skifte" år 1844 och efter flera års arbete med överklaganden och intriger fastställdes delningen först 1846. Vid denna delning tilldelades Jonas Sjödin en ersättning på 70 kronor av sin egen svåger Zackris Josefsson, vilket ledde till viss osämja mellan släktingarna.

Hemman A (litt. 1) efter 1845

Zacharias Lidblom övertog ju hemmanet efter fadern Johan Andersson. Johan dog 1837 hela 91 år gammal och tyvärr dog Zacharias bara fyra år senare, endast 41 år gammal. De tre döttrarna var då omyndiga och blev satta under förmyndare. Hustrun Anna Magdlena fortsatte att driva hemmanet med hjälp av pigor och drängar, men sex år senare, dvs 1847, gifte hon om sig med änklingen Nils Persson Sorén (1802-1864) som då var bosatt i Västanbäck. Han flyttade till Lidgatu och övertog driften av hemmanet. Nils var tidigare gift med Barbro Stina Hermansdotter som dog endast 27 år gammal. Nils fick inga barn i sina två äktenskap.

Zacharias och Anna Magdlenas äldsta dotter Johanna (1826-1904) gifte sig 1843 med Erik Lidén (1819-1878), som var en av sönerna till Henrik Ersson från hemman B (2.2). Till att börja med övertog han hemmanet av sin far (dvs hemmanet B 2.1), men sålde det 1857 och övertog i stället svärfaderns hemman (A). Paret fick tillsammans sex barn där två av dem dog vid födseln. Övriga barnen var Erika Dorotea (1843-1879), Kristina Maria (1845-1919), Anna Charlotta (1850-1923) och Erik Viktor (1852-1912). Erika Dorotea gifte sig med Magnus Björklund (1831-1874) 1865 och flyttade till Björkäng i Sollefteå. Kristina Maria gifte sig också 1865 men med Per Tenglund (1841-1912) och paret bosatte sig som torpare på hemmanet A. Anna Charlotta gifte sig 1874 med Jonas Petter Westin (1848-1907) och flyttade till Västanbäck.

Sonen Erik Viktor gifte sig 1874 med Johanna Erika Norén (1852-1912) från Resele och övertog så småningom hemmanet i Lidgatu. Under dessa år skedde dessutom några avstyckningar av hemmanet för mindre torp.

Hemman B (litt. 2) efter 1845

Hemmanet B hade ju delats i två delar 1811 och brukades av bröderna Per och Henrik Ersson. Hemmanet 2.1 övertogs av sonen till Per Ersson, dvs Per Persson (1817-1885) Han och hans hustru Märta Nilsdotter (1818-1890) fick tillsammans nio barn. Äldsta dottern Greta Botilda (1841-1866) gifte sig med Josef Petter Westin (1836-1919) från Västanbäck och de bosatte sig till en början i Näsåker.

Dottern Märta Johanna (1843-1915) gifte sig med Nils Anders Söderkvist (1839-1902) från Söderfors och de bosatte sig i Sollefteå. Sonen Per Persson (1845-1890) gifte sig med Sara Margareta Eriksdotter (1839-1932) från Rå och de bosatte sig i Söderfors. Dottern Anna Helena (1851-1936) gifte sig med Anders Petter Strandlund (1852-1937) från Resle och de emigrerade och bosatte sig i Minnesota, USA.

Dottern Sara Karolina (1853-1934) gifter sig med Johan Lidholm från hemmanet D (se nedan). Sonen Nils Anders Persson (1855-1937) gifte sig med Greta Karolina Olofsdotter (1852-1935) från Omsjö och de bosatte sig i Lidgatu. Dottern Kristina Andrietta (1858-1944) gifte sig med Erik Westin (1864-1955) som då var bosatt i Lidgatu och halvbror till Josef Petter som gift sig med Kristinas syster Greta.

Dottern Maria Dorotea (1849-1898) gifte sig med Jonas Petter Sjödin (1839-1931) och deras historia finns beskrivet längre fram i denna text.

Hemmanet 2.2 övertogs av sonen till Henrik Ersson, eller Lidén, som han senare kallade sig. Denna son, dvs Erik Lidén, gifte sig med Johanna Lidblom, dvs dottern till Zackarias Lidblom från hemmanet A. När Erik köpte svärfaders hemman (A) sålde han hemmanet 2.2 till Magnus Peter Severinsson (1827-1872) från Rignäs i Resele socken.

Magnus Peter var gift med Stina Greta Larsdotter (1830-1874) från Norrtanflo och paret drabbades oerhört hårt av sjukdomar. Fem av deras barn dog före ett års ålder och båda föräldrarna och fem av barnen dog inom loppet av fyra år (1872-1875) i lungdot. Två söner fanns då kvar i livet, men en dog 1885 i lungdot medan

äldste sonen Peter Magnusson flyttade till Näsåker där han gifte sig och blev bonde med eget hemman.

Efterson det inte fanns någon naturlig arvtagare till hemmanet såldes det 1875 till Jonas Petter Sjödin, vars historia berättas längre fram.

Hemman C (litt. 3) efter 1845

Hemmanet C delades 1821 i två lika delar (litt. 3.1 och 3.2) där det första köptes av sonen Per Persson (1756-1853) och det andra av den andra sonen Zackarias Persson (1793-1871).

Per Persson gifte sig 1815 med Sara Johansdotter (1786-1863). Hon var dotter till Johan Andersson från hemmanet A. Per blev en av de ledande i byn och var under sin tid både klockare och nämndeman. Paret fick tillsammans sex barn, fem flickor och en pojke. Sonen Per (1822-1894) tog sig efternamnet Lidblom och gifte sig med Andrietta Helena Lidström (1839-1904) från Näsåker.

Dottern Sara Stina (1816-1889) gifte sig med Johan Olof Norén (1810-1876) från Resele där de bosatte sig. Dottern Barbro Margareta (1819-1885) förblev ogift och bodde kvar i Lidgatu till sin död. I husförhörsboken står det "mindre vetande" som anteckning vid henne. Dottern Sara Johanna Andrietta (1825-1849) gifte sig med bonden Anders Hansson (1819-) från Skorped i Eds församling dit hon flyttade och där hon dog endast 24 år gammal. Dottern Brita Maria (1827-1888) gifte sig med Elias Eliasson Holmberg (1834-1909) från Viken i Ramsele där de även bosatte sig. Den yngsta dottern Anna Helena (1829-1876) gifte sig med Abraham Abrahamsson (1821-1906) från Tjäll Multrå.

Zackarias Perssons födorådsstuga som fortfarande finns kvar i Lidgatu

Zackarias Persson gifte sig med Märta Hansdotter (1796-1873) från Häxmo. Paret fick inga barn och Zackarias ägnade stor del av sin tid till träsnideri medan hemmanet sköttes av drängar och pigor. Zachri Pehrs, som han

kallades i byn, blev mycket känd för sina träsniderier som idag finns både på Nordiska Museet och museet Murberget i Härnösand.

Hemman D (litt. 4) efter 1845

Sonen Hans (1810-1873) övertar hemmanet efter sin far Jakob och tar sig efternamnet Lidholm. Han gifter sig 1841 med Barbro Stina Ersdotter (1819-1908) från Omsjö. Även svärföräldrarna Erik Ersson och Barbro Persdotter bosätter sig på hemmanet.

Hans och Barbro fick tillsammans sex barn, där två av dem dog i spädbarnsåldern, nämligen Hans Peter (1845-1847) och Johan August (1846-1847). Äldsta barnet Erik Jakob (1841-1892) gifte sig med Greta Maria Eriksdotter (1843-1891) från Myrhe i Resele socken och de bosätter sig i Näsåker.

Dottern Kristina Andrietta (1844-1926) gifte sig med Lars Jakob Stridsberg (1824-1901) från Sundby i Boteå socken där de även bosätter sig. Sonen Hans Peter (1848-1908) gifter sig med Maria Helena Noren (1854-1925) från Bodvill i Resele socken.

Yngsta sonen Johan August (1850-1922) gifter sig med Sara Karolina Persdotter (1853-1934) som är dotter till Pehr Persson från hemmanet B. Precis som väldigt många andra emigrerade hela familjen till Amerika i slutet av 1800-talet. Paret fick tio barn, där åtta var födda i Sverige och de bosatte sig efter emigrationen 1892 i Kanabec i Minnesota i USA.

Till att börja med delades hemmanet i två delar mellan sönerna Hans och Johan, men under de svåra åren i slutet av 1800-talet sålde Johan August sin del till Nils Olof Olofsson från Västanbäck, men behöll själv ett torp i samband med emigrationen till Amerika.

Sonen Hans med hustru Maria fortsätter att driva hemmanet och de får tillsammans tio barn. Äldsta dottern Kristina Amalia (1876-1974) gifter sig med Per Nilsson (1861-1938) och de stannar kvar och hjälper till på hemmanet. Dottern Maria Petronella (1879-1961) gjorde som sina släktingar och emigrerade till USA. Där gifte hon sig med Nils Peter Anderholm, född i New York.

Sonen Petrus (1881-1972) gifte sig med Kristina Olavia Bengtsson (1882-1963) från Frösön i Jämtland där de även bosatte sig. Dottern Hilda Johanna levde tyvärr bara en vecka, medan Hilma Johanna (1885-1956) gifte sig med August Jänsson (1884-1920) från Holme i Resele socken. Dottern Agnes Helena (1887-1909) hann aldrig gifta sig.

Dottern Anna Albertina (1889-1970) gifte sig med Erik Matsson från Föllinge i Jämtland dit hon även flyttade. Sonen Johannes (1891-?) finns inga uppgifter om och dottern Signhild Karolina (1894-1911) blev kvar i Lidgatu under sina 18 år. Den yngsta sonen John (1897-1972) gifte sig med Elin Maria Norlén från Junsele och familjen med fyra barn emigrerade till Amerika 1923.

Hemman och släkter 1880

För att förstå alla de förändringar av ägande, avstyckningar och avyttringar som skedde under mitten och slutet av 1800-talet i Lidgatu har jag försökt göra en sammanställning för året 1880 utifrån de ursprungliga fyra hemmanena. Det är svårt att exakt fastställa inom vilka hemman som olika torp var belägna och var inhysefolket egentligen bodde, men jag har åtminstone försökt göra en korrekt sammanställning.

						Vuxna	Barn	Tjänste-	Summa
Hemman	Litt	Seland	Typ	Namn		>20 år	<20 år	folk	personer
A	1.1	7 1/4	Hemmansägare	Erik Viktor Lidén		3	4	4	11
			Torpägare	Anders Nilsson/Näslund		3	2		5
			Torpägare	Per Tenglund		2	3	3	8
			Arbetare	Per Hansson		2	1		3
						10	10	7	27
B	2.1	5 1/24	Hemmansägare	Per Persson		3	0	3	6
			Torpägare	Sven Olsson		3	6		9
			Inhyser	Erik Andersson		3	2		5
			Arbetare	Per Persson		2	4		6
			Torpägare	Nils Peter Nilsson		2	2		4
	2.2	5 1/24	Hemmansägare	Jonas Petter Sjödin		2	6	3	11
			Arbetare	Henrik Abraham Hägglund		2	1		3
			Arbetare	August Olsson		2	1		3
						19	22	6	47
C	3.1	4 1/12	Hemmansägare	Per Lidblom		3	6	1	10
	3.2	4 1/12	Hemmansägare	Josef Josefsson Westin		2	3	1	6
						5	9	2	16
D	4.1	3 3/4	Hemmansägare	Hans Peter Lidholm		3	2	3	8
			Arbetare	Jakob Magnus Hägglund		2	1		3
	4.2	3 3/4	Hemmansägare	Nils Olof Olofsson		2	5	2	9
			Torpägare	Johan August Lidholm		2	3		5
			Inhyser	Anders Andersson Lundin		3			3
			Torpägare	Elias Eliasson		2	1		3
						14	12	5	31
TOTALT HELA LIDGATU						48	53	20	121

Det var med andra ord 121 personer som år 1880 bodde på de ursprungliga fyra hemmanena och vid 1890 år folkräkning registrerades 156 personer. Som jämförelse kan nämnas att år 1778 bodde ungefär 29 personer i byn. Idag (2012 i maj) finns det 26 personer över 15 år med postadressen Lidgatu.

Familjen Jonas Petter Sjödin

Jonas Petter Sjödin (1839-1931) var andra barnet till Jonas Sjödin och Lena Brita Jacobsdotter. Jonas Petter skrev, sent under sin levnad, två böcker om släkten Sjödin med titeln "Vår släkt". Jag skall naturligtvis inte upprepa hela dessa böcker utan skall i stället försöka göra en sammanfattning med Lidgatu som utgångspunkt.

Eftersom både fadern och farfadern hade gift sig med döttrar till hemmansägare i Lidgatu fanns det en naturlig koppling till bygden. När han föddes bodde familjen i Kläpp, Näsåker där fadern lyckats skaffa sig ett hemman. Jonas Petter var till en början inte intresserad av lantbruk varför han i stället mönstrade på som sjöman.

Så småningom övertalades han att stanna hemma och dela hemmanet i Kläpp med sin äldre broder Hans Sjödin. Jonas Petter som var utbildad skräddare hade mycket att lära kring lantbruk och han hade dessutom ambitioner att göra något mer än stanna kvar i Kläpp som bonde. Redan vid 25 års ålder hade han tagit över halva fädernehemmanet och samtidigt blivit delägare i sågen vid Fransåsen. Mitt under de svåra åren i slutet av 1860-talet så gifte han sig med Maria Dorotea Persdotter (1849-1884) och höll bröllop i tre hela dagar. Han sålde timmer, arbetade hemma på gården och arbetade även som skräddare. Han flottade timmer och utförde de sysslor som pålagts av byn och staten, men funderade samtidigt på utveckling.

Under de närmaste åren blev han bland annat delägare i kronobygget Björnbäcken efter mycket besvär med en landskanslist som tog mutor. Han köpte en tomt och ett hemman som han sedan sålde utan förtjänst. Han köpte även ett hemman som låg bredvid hans eget, men sålde delar av det med förlust, men behöll en del som var större än det hans far hade ägt. Samtidigt höll han på med timmerhantering och sågning och flottade virke både i Vigdån och i Ångermanälven.

Sommaren 1874 for han med hustrun på, vad han kallade en lustresa, till Stockholm och kunde då konstatera att han ägde en skuldfri gård på 300 tunnland och 750 tunnland skog (översatt är det ungefär 150 ha mark och 370 ha skog).

Fram till 1875, då han sålde hemmanet i Kläpp och skogen i Fransåsen och köpte halva hemmanet B i Lidgatu, hade han och hans hustru fått fyra barn, Petter född 1868, John född 1870, Märta född 1873 och George född 1875. Under hela sin tid i Lidgatu handlade det mer om affärer med skog och hemman, än att sköta jordbruket. Hans hustru fick därför ett stort ansvar med att klara av både den växande barnaskaran och att med hjälp av drängar och pigor klara av jordbruket.

Jonas Petter var en aktad man i byn och i församlingen och blev snart utsedd till länsman. Han ingick även i byrådet och kom med många förslag på förbättringar för

bygden även om de egna affärerna med skog och mark var hans stora intresse. Han gjorde själv en sammanställning över sin förmögenhet år 1880 där han konstaterade att han ägde skog och mark för 28.000 kronor, hade fordringar på dryga 14.000 kronor och osäkra fordringar på ca. 19.000 kronor. Efter avräkning av skulder på dryga 28.000 kronor var förmögenheten ändå 36.500 kronor, vilket var en ansevärd summa på den tiden, speciellt för en man som börjat med två tomma händer och bara var 41 år gammal.

Fram till 1884 då hans första hustru Maria Dorotea avled hade de tillsammans fått sex barn. I åldersordning var dessa barn Petter (1868-1965), John (1870-1922),

Pettersborg i Sollefteå som JP Sjödin lät uppföra och som han senare överlät till sin son Petter Sjödin. Petter skänkte i sin tur huset till Sollefteå kommun 1958. Huset brann tyvärr ned till grunden 2004 och har inte byggts upp igen. (Tillsammans med mina föräldrar besökte vi sommaren 1956 Pettersborg och Petter Sjödin och jag minns än i denna dag det ståtliga huset).

Märta Helena (1873-1969), George (1875-1964), Oskar (1878-1969), och Theresia Maria (1879-1969). Två år efter Maria

Doroteas död gifte han om sig med Katarina Lovisa Ritzen (1853-1927) från Junsele socken och de fick två barn tillsammans, nämligen Einar (1887-1964) och Siri (1890-1970). Både Jonas Petter och de flesta av hans barn fick leva länge. Själv blev han 92 år och även tre av hans barn blev över 90 år gamla.

Jonas Petter sålde hemmanet i Lidgatu

1894 och flyttade först till Öbacka i Eds socken, men strax därefter flyttade han till Sollefteå och senare till Härnösand där han slutade sina dagar. Inte någon av barnen bosatte sig i Lidgatu och ingen blev heller jordbrukare.

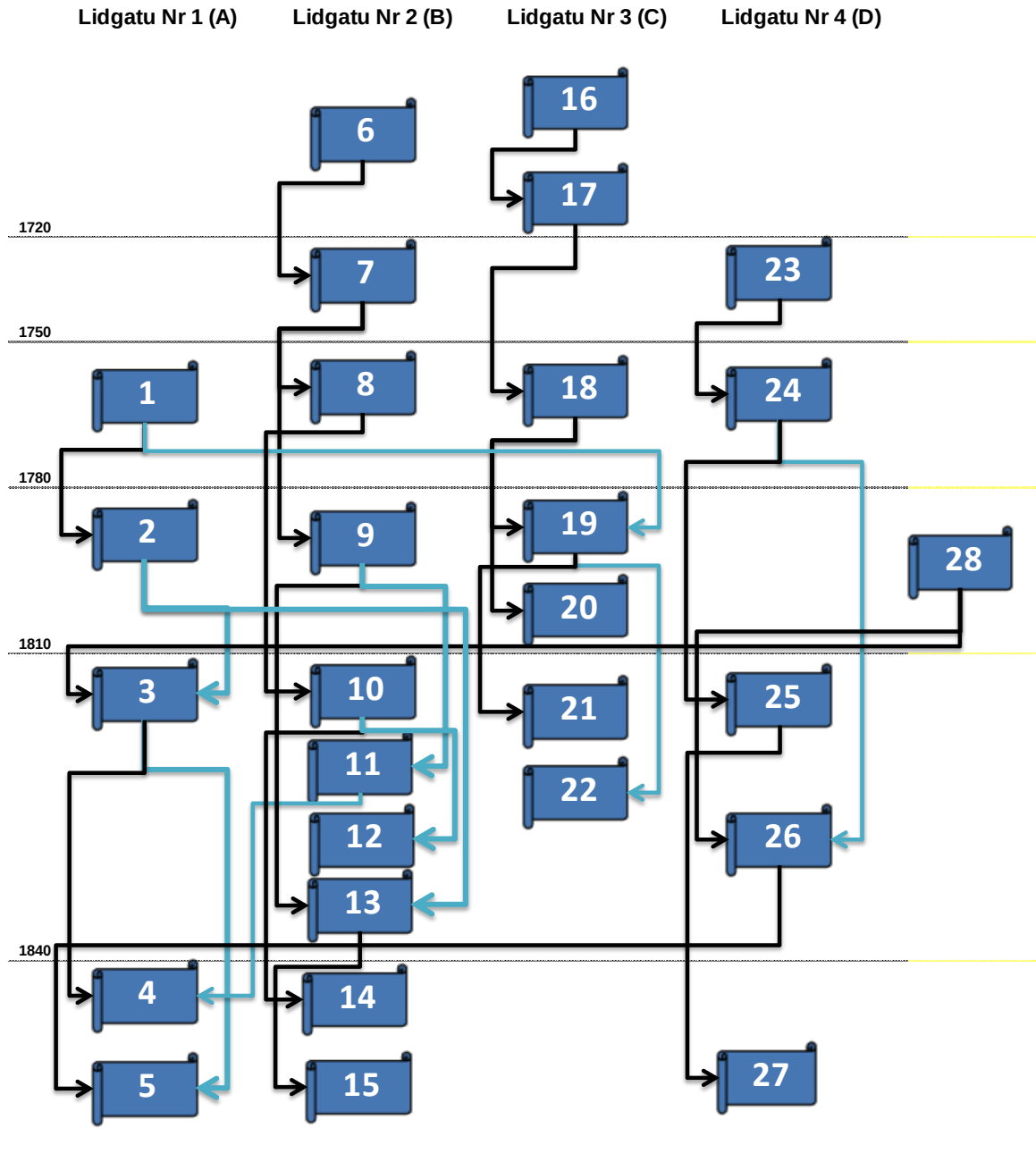
Släktskap

Av praktiska skäl måste det under 1700- och 1800-talen varit mycket svårt att träffa människor, speciellt om man bodde på landsbygden. De färdmedel man hade var ju först och främst de egna benen. Fattigare människor hade knappast möjlighet att använda häst för nöjesturer och förutom att färdas på vatten fanns inte så många alternativ. Detta ledde i sin tur till att man sökte sin make eller maka i den egna byn eller i grannbyn, vilket i många fall ledde till korsvis släktskap och i vissa fall även inavel. I en liten by som Lidgatu blev det naturligtvis så att man gifte sig med barn i granngården och oftast fanns det ju många barn på varje gård att välja mellan.

Tittar man specifikt på detta förhållande i Lidgatu under en 100-årsperiod uppstod det släktskap mellan gårdarna i rätt stor omfattning, men det kom in många människor från närliggande bygder också så att det blev aldrig tal om någon inavel. Jag har försökt att titta lite närmare på dessa släktförhållanden, men det är svårt att åskådliggöra det på ett enkelt sätt. En grafisk bild är nog det enklaste sättet och den visas på nästa sida, där endast de personer som har kopplingar mellan de ursprungliga gårdarna visas.

Följande tabell hänvisar till siffrorna i bilden:

1	Johan Andersson + Barbro Hansdotter/Kristina Filipdotter	15	Erik V Lidén + Johanna Norén/Anna Eriksdotter
2	Zackarias Lidblom + Anna Persdotter	16	Hans Persson + Märta Larsdotter
3	Göran Göransson + Aurora Filipdotter	17	Per Hansson + Margareta Markusdotter
4	Peter Göransson + Brita Lidmark	18	Per Persson + Sara Zackrisdotter
5	Nicke Sjödin + Andrietta Göransdotter	19	Per Persson + Sara Johansdotter
6	Erik Andersson + Elisabeth Hauffman	20	Zackarias Persson + Märta Hansdotter
7	Eric Ericsson + Anna Andersdotter	21	Per Lidblom + Andrietta Lidström
8	Per Eriksson + Greta Eriksdotter	22	Abraham Abrahamsson + Helena Lidblom
9	Henrik Lidén + Dordi Hansdotter	23	Per Andersson + Kerstin Jacobsdotter
10	Per Persson + Märta Nilsson	24	Jacob Persson + Stina Jacobsdotter
11	Mårten Lidmark + Dorotea Lidén	25	Hans Lidholm + Brita Eriksdotter
12	Jonas Petter Sjödin + Maria Persdotter	26	Jonas Sjödin + Lena Brita Jakobsdotter
13	Eric Lidén + Johanna Lidblom	27	Hans Lidholm + Maria Norén
14	Nils Persson + Greta Olofsdotter	28	Göran Jonsson + Greta Kajsa Wikström

Sammanfattning

Min anfader Göran Jonsson, som av privata skäl flyttade från Gästrikland till Ångermanland kom att få stor inverkan på byn Lidgatu inom Ådals-Lidens socken i Västernorrland genom sina ättlingar. Byns utveckling präglades så småningom av skogsindustrin, precis som väldigt många byar efter Ångermanälven. Man upplevde en storhetstid kring sekelskiftet 1800-1900 och sedan har utvecklingen i stort följt den vanliga utvecklingen för skogsbyar, dvs med avfolkning.

Naturligtvis finns det oerhört mycket mer att berätta både om släkten Sjödin och alla de som har bott och bor i Lidgatu, men det överlåter jag åt andra släktforskare.

Umeå i oktober 2012

Gunnar Wahlberg

Med reservation för felaktigheter i källor och felaktiga avskrifter. Eventuella korrigeringar mottages tacksamt.